

7 maart 2024

MANAGEMENTLETTER 2023

Waterschapsbedrijf Limburg

BDO

Aanbiedingsbrief

Aan:

het dagelijks bestuur
van Waterschapsbedrijf Limburg
Postbus 1315
6040 KH ROERMOND

Maastricht, 7 maart 2024

Kenmerk: 1076140/DMe/IBi/240094

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

In het kader van de aan ons verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2023 van Waterschapsbedrijf Limburg brengen wij u met deze managementletter verslag uit over onze bevindingen naar aanleiding van onze interim-controle.

Voor een nadere omschrijving van onze opdracht, de reikwijdte en aanpak van onze controle en overige afspraken verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging de dato 20 september 2023.

In deze rapportage richten wij ons met name op mogelijke verbeterpunten in de bedrijfsvoering en de processen die wij hebben onderzocht in het kader van de controle van de jaarrekening. Onze managementletter is daarom van nature kritisch van aard. Dit heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de interne beheersing en het zelf controlerend vermogen van uw organisatie.

Wij vertrouwen erop u met deze managementletter naar aanleiding van onze interim-controle 2023 van dienst te zijn geweest.

Wij willen de organisatie bedanken voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. D.O. Meeuwissen RA

Inhoudsopgave

1. DASHBOARD
INTERIM-CONTROLE

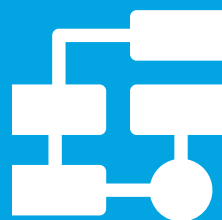
2. ONTWIKKELINGEN &
AANDACHTSPUNTEN

3. BEVINDINGEN
SIGNIFICANTE PROCESSEN

100
1010
01

4. BEVINDINGEN
IT-BEHEER

5. VOORUITBLIK
JAARREKENING

A. BIJLAGEN

1. Dashboard interim-controle

1.1 Dashboard interim-controle

1.1 Dashboard interim-controle

UW INTERNE BEHEERSING	IT-BEHEER	AANDACHTSPUNTEN JAARREKENING 2023
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Op basis van onze observaties concluderen wij dat de interne beheersing en controleomgeving van voldoende niveau is om tot een betrouwbare jaarrekening te komen. Dit biedt een goede basis voor de accountantscontrole. ▶ Onze controle zal waar dit efficiencyvoordelen oplevert gebruik maken van de interne beheersmaatregelen die uw organisatie heeft ingericht. ▶ Vanzelfsprekend geven wij, evenals in voorgaande jaren, vanuit onze natuurlijke adviesrol aanbevelingen op welke wijze verbeteringen in de interne beheersing mogelijk zijn: <ul style="list-style-type: none"> ▷ Aandacht voor de volledigheid van de schuldenpositie, hierbij specifiek de nog te ontvangen facturen; ▷ Aandacht voor de betalingsbevoegdheden binnen de Rabobank omgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ We hebben vastgesteld dat er dit jaar gebruik wordt gemaakt van een normpositie voor het documenteren van de aangevraagde rechten door een bevoegde functionaris, in tegenstelling tot voorgaand jaar. Aangezien deze nog niet voor heel 2023 van kracht was, is dit nog als bevinding aangemerkt. ▶ In het kader van de controle van de jaarrekening 2023 zijn derhalve aanvullende (gegevensgerichte) werkzaamheden noodzakelijk om aan te tonen dat er zich geen risico's of fouten hebben voorgedaan. In onze controleaanpak hebben wij hier reeds rekening mee gehouden. 	<p>Tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur de dato 21 december 2022 is het geactualiseerde financiële beleid vastgesteld. Hiermee is het voorstel tot het wijzigen van de afschrijvingsmethodiek ook vastgesteld.</p> <p>Vóór 2023 werd als volgt afgeschreven: indien een actief voor 1 juli in gebruik werd genomen werd over het gehele jaar afgeschreven. Indien een actief na 30 juni in gebruik werd genomen werd niet meer afgeschreven in het betreffende jaar. Met ingang van 2023 wordt de afschrijving gebaseerd op 50% van de investeringen in enig boekjaar per actief. Voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole ontvangen wij graag een position paper die ingaat op de volgende punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▷ Compliance met BBWW; ▷ Financiële impact op de jaarrekening; ▷ Impact op de begrotingsrechtmatigheid.
ONTWIKKELINGEN ACCOUNTANTSCONTROLE	DIGITALE BESTUURSKRACHT	VOORUITBLIK JAARREKENING 2023
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Duurzaamheidsverantwoording gaat de komende jaren voor Waterschapsbedrijf Limburg een rol spelen. Om de uitgesproken ambitie te behalen dient hier vroegtijdig aandacht aan besteed te worden. ▶ De rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur wordt met ingang van boekjaar 2025 ingevoerd. Wij adviseren om in aanloop naar de invoering in 2025 een plan van aanpak op te stellen en de voortgang actief te monitoren. Dit komt ten goede aan de voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij zullen tijdens de eindejaarscontrole kennis nemen van dit plan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Digitalisering is een van de onderwerpen welke is opgenomen in het strategisch plan van het nieuwe waterschap. De managers van het cluster Informatie, Data & Monitoring en de afdeling Service en Informatievoorziening verwachten dat met de komende transitie van WBL en WL er een behoefte is dat een functie op directie niveau wordt geïmplementeerd. Wij onderschrijven deze visie om daarmee het belang van ICT op een hoger niveau binnen de organisatie te positioneren. ▶ Wij hebben begrepen dat bij het nieuwe waterschap de huidige investeringen momenteel afdoende zijn om de ICT-projecten te bekostigen. Wel verwachten wij een toename van de benodigde investeringen, gelet op de razendsnelle ontwikkelingen in de markt. Daarom adviseren wij om zoveel als mogelijk de komende jaren rekening te houden met deze verwachte toename van investeringen. 	<p>Naast de zichtbare follow-up van de bevindingen en aanbevelingen uit deze managementletter vragen wij uw aandacht onder andere voor de volgende onderwerpen in de voorbereiding op het jaarrekeningtraject 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Aanlevering van een volledige (concept)jaarrekening welke reeds intern is getoetst op naleving van het BBWW; ▶ Aanlevering van een kwalitatief en kwantitatief goed balansdossier waarop intern een zichtbare 'kwaliteitscheck' is verricht; ▶ Aanlevering van spendanalyse over gehele vierjaarsperiode 2020-2023 met een interne toetsing op naleving van Europese aanbestedingsregels; ▶ Aanlevering van de WNT-verantwoording en onderliggende brondocumentatie.

2. Ontwikkelingen & Aandachtspunten

- 2.1 ESG duurzaamheidsverslaggeving en frauderisicoanalyse
- 2.2 Rechtmatigheidsverantwoording en huidige toetsing
- 2.3 Digitale bestuurskracht
- 2.4 Aandachtspunten jaarrekening 2023

ESG en duurzaamheidsverslaggeving

De Corporate Sustainability Reporting Directive is een richtlijn over het rapporteren van niet-financiële informatie met betrekking tot Environmental, Social en Governance (ESG) doelen. Op termijn zullen grote organisaties verplicht worden niet-financiële informatie in het bestuursverslag te rapporteren. Het is mogelijk dat deze richtlijn in de toekomst ook gevolgen heeft voor waterschappen, wij hebben begrepen dat de Unie van Waterschappen zich nog beraad hoe waterschappen nadrukkelijker over duurzaamheid kunnen rapporteren. Een wettelijke verplichting met betrekking tot duurzaamheidsrapportages voor lokale overheden zal nog enige tijd op zich laten wachten, toch zien wij dat steeds meer overheidsorganisaties vrijwillig hier al in investeren.

Waterschapsbedrijf Limburg onderkent dat klimaatverandering één van de grootste uitdagingen betreft waarvoor zij als organisatie staat. Er wordt gestreefd naar energieneutraal zijn in 2025, het streven naar 84% CO2 reductie tot 2025 en circulair werken. Hiermee laat Waterschapsbedrijf Limburg zien vooruitstrevend te willen zijn op dit gebied. Graag verwijzen wij in dit kader naar ons rapport naar duurzaamheidsverslaggeving van overheidsorganisaties 'Naar een verantwoord verslag: geen keuze', deze rapportage is te downloaden via: [Naar een verantwoord verslag: geen keuze](#)

Frauderisicoanalyse

In 2022 hebben wij in onze controle diepgaand aandacht besteed aan de frauderisico's en onze controleaanpak ten aanzien van het vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Uiteraard hebben de onderwerpen fraude en het vermogen om financiële risico's op te vangen altijd al de aandacht tijdens de accountantscontrole. Maar door de toenemende interesse vanuit de maatschappij en wet- en regelgeving worden de uitgevoerde werkzaamheden inzake de frauderisico's wederom belangrijker. De uitvoering hiervan vraagt om een zorgvuldig proces, dat ook iets van het Waterschapsbedrijf vraagt. Bijvoorbeeld over úw aandacht voor frauderisico's en over de door u gewenste mate van transparantie in de financiële verantwoording over zowel fraude als het vermogen om financiële risico's op te vangen.

Afdeling Advies en Control heeft in 2023 de frauderisico-analyse geactualiseerd. Naar aanleiding van de ingevulde compliance checklist in het kader van de interimcontrole is het Waterschapsbedrijf bezig met enkele verbeteringen waaronder het opstellen van een klokkenluidersregeling.

Invoering rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten met ingang van 2023. Op termijn ook van impact op uw organisatie

Vanaf dit boekjaar is de rechtmatigheidsverantwoording voor wat betreft de financiële rechtmatigheid (het begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik) ingevoerd voor provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Deze rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van de jaarrekening. De accountant geeft een getrouwheidsoordeel af bij de jaarrekening en daarmee ook bij de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat de accountant vanaf boekjaar 2023 in haar controleverklaring geen apart oordeel meer afgeeft over de rechtmatigheid voor deze decentrale overheden.

Voor waterschappen wordt de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd op een nog nader te bepalen datum. WBL valt voor de verslaggevingsgrondslagen onder het BBVW en derhalve is de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording voor 2023 nog niet van toepassing. Wel is het van belang om de impact op de organisatie vast te stellen en waar mogelijk hier nu al op te anticiperen. De rechtmatigheidsverantwoording zorgt voor meer bewustwording bij het dagelijks bestuur van haar verantwoordelijkheid voor een goed financieel beheer. De kaders en uitgangspunten voor de rechtmatigheidsverantwoording liggen enerzijds vast in wet- en regelgeving en worden anderzijds bepaald door het algemeen bestuur. Deze opzet stimuleert het dualisme waarin het algemeen bestuur een kaderstellende en controlerende rol inneemt.

Bij het schrijven van deze managementletter zijn diverse documenten gepubliceerd, ter consultatie aangeboden of onderhanden:

- ▶ Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en de aanpassing van het BBV zijn ter consultatie gepubliceerd.
- ▶ De NBA-Handreiking 1152 rechtmatigheidstoelichting decentrale overheden is ter consultatie gepubliceerd.
- ▶ De kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV in september 2023 geactualiseerd. Hierin is onder andere een verduidelijking opgenomen wanneer sprake is van begrotingsonrechtmatigheden.

Hoewel deze kaders nog niet van toepassing zijn adviseren we wel om alvast kennis te nemen van de wijzigingen. Zo geldt bijvoorbeeld een gewijzigd kader voor de beoordeling van begrotingsrechtmatigheden. Dit kan afwijken van de bestaande werkwijze en definities van het Waterschapsbedrijf. Voor de jaarrekening 2023 is dit niet relevant, maar richting toekomst is te verwachten dat dit impact gaat hebben. Volledigheidshalve melden we dat uw organisatie samen met Waterschap Limburg de voorbereidingen vormt geeft.

Aandachtspunten Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

Voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is naar waarschijnlijkheid een belangrijke rol weggelegd voor de VIC. De VIC werkzaamheden, vastleggingen en uitkomsten zullen met name de basis worden voor de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording in de toekomst. In het consultatiedocument NBA-handreiking 1152 Rechtmatigheidstoelichting in het kader van de controle van de jaarrekening van decentrale overheden ([Consultatie NBA-handreiking 1152](#)) zijn een aantal aspecten benoemd die van belang zijn voor een adequate interne controle ter onderbouwing onder de rechtmatigheidsverantwoording.

Bij Waterschapsbedrijf Limburg is (nog) geen sprake van een verbijzonderde interne controle (VIC) functie. In onze managementletter 2022 hebben wij gerapporteerd over de door de organisatie nog te zetten stappen in het kader van het creëren van een VIC-functie binnen uw organisatie. De vacature is extern opengezet.

Digitale bestuurskracht Waterschapsbedrijf Limburg

Vanwege het toenemende belang van digitalisering in de toekomst hebben wij een inventarisatie gedaan naar het volwassenheidsniveau van de Digitale Bestuurskracht van zowel het Waterschapsbedrijf Limburg als Waterschap Limburg (hierna beide organisaties samengevat als: het nieuwe waterschap). Deze inventarisatie maakt inzichtelijk wat het vermogen van uw organisatie is om door middel van digitalisering uw opgaven uit te kunnen voeren en wat hierin geoptimaliseerd kan worden. Dit is geen uitgebreid onderzoek geweest maar een inventarisatie op basis van een vragenlijst, aangevuld met interviews. De inventarisatie heeft ten doel om vanuit onze natuurlijke adviesfunctie mee te denken over dit belangrijke onderwerp, onze observaties te delen, de uitkomsten in de branche te benchmarken en ervaringen te delen. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid met u hierover verder van gedachten te wisselen. De resultaten van de volwassenheidsscan zijn op de volgende pagina weergegeven. Hieronder hebben wij de belangrijkste observaties beknopt uitgewerkt.

In zijn algemeenheid zien wij een goede score terugkomen van afgerond 23 punten ten opzichte van de maximale 30 punten (zie pagina 12). Hieronder hebben wij de belangrijkste observaties opgenomen die wij vanuit de scan hebben geïdentificeerd.

Digitaal leiderschap, governance, visie en maatschappelijke opgaven

Wij hebben begrepen dat minimaal eens per kwartaal het onderwerp digitalisering wordt besproken met het management team. Digitalisering is een van de onderwerpen welke is opgenomen in het strategisch plan van het nieuwe waterschap. Een afvaardiging van het dagelijks bestuur is betrokken bij het onderwerp digitalisering. Wij hebben begrepen dat binnen het nieuwe waterschap een CIO is aangesteld en momenteel onderdeel van het management team is. De managers van het cluster Informatie, Data & Monitoring en de afdeling Service en Informatievoorziening verwachten dat met de komende transitie van WBL en WL er een behoefte is dat deze functie op directie niveau wordt gepositioneerd. Wij onderschrijven deze visie om daarmee het belang van ICT op een hoger niveau binnen de organisatie te positioneren.

Het nieuwe waterschap beschikt over een gedocumenteerde visie, het Informatiebeleidsplan welke is afgestemd met het management team. De visie bevat de opgaven en behoefte van het nieuwe waterschap welke geïdentificeerd zijn en welke zijn vertaald naar projecten. Naast de interne ontwikkelingen binnen het nieuwe waterschap wordt er ook aansluiting gezocht bij de landelijke ontwikkelingen van de waterschappen door periodiek overleg met het Waterschapshuis. Hierin wordt een uitdaging onderkend inzake de afstemming tussen enerzijds de lijnorganisatie met daarin de primaire processen en anderzijds de ICT organisatie.

Organisatie, mensen en cultuur

Het nieuwe waterschap heeft een strategische lijn bepaald waarna vervolgens gedetailleerd in kaart is gebracht wat het beleid de komende jaren precies in gaat houden (zowel in termen van kosten alsook personeel) en wat voor risico's dit met zich meebrengt. Op basis van navraag hebben wij begrepen dat het kennisniveau van de organisatie omtrent digitalisering op gemiddeld wordt ingeschat (op een schaal van zeer laag tot zeer hoog). Het nieuwe waterschap heeft een trainingsprogramma (o.a. cybersecurity) beschikbaar gesteld welk elk jaar verplicht gevolgd moet worden door de medewerkers. Een opvallende observatie is dat het verander management (het vermogen om wijzigingen door te voeren) op gemiddeld uitkomt. Het streven van het nieuwe waterschap is om dit naar een 'goed' toe te brengen. Dit onderschrijven wij zeker in relatie tot de aankomende transitie van WBL en WL.

Processen en data

Op het onderwerp processen en data hebben wij begrepen dat het nieuwe waterschap in collectieve vorm heeft afgesproken om in 2025 de BIO norm niveau 4 te behalen. Op dit moment zijn alle processen beschreven, geformaliseerd en wordt dit periodiek intern geëvalueerd. De data strategie is een onderdeel van het ICT plan. Datamanagement gaat verder dan het beschrijven van processen en het inrichten van werkprocessen in systemen. Het gaat er hierbij om dat organisaties het eigenaarschap van processen hebben ingericht en actief gebruikmaken van data om tot stuurinformatie te komen. Stuurinformatie voor de beleidsontwikkeling, die toegankelijk en begrijpelijk is voor medewerkers, bestuurders. Data-gedreven werken en data-gestuurde beleidsontwikkeling betekenen een verandering van werken in de organisatie. Wij merken op dat het nieuwe waterschap een eerste aanzet voor een data-strategie heeft beschreven maar dit nog verder uitgewerkt en geconcretiseerd moet worden. IT wordt nog primair gebruikt voor registrerende doeleinden. De stap naar data-gedreven werken, ofwel: het werken met voorspellende data die ter input dient voor de verschillende beleidskaders moet nog gezet worden. Wij vragen hier aandacht voor, temeer omdat dit in de toekomst steeds belangrijker gaat worden. Het nieuwe waterschap heeft hier al deels uitvoering aan gegeven door middel van het project 'realiseren informatieknooppunt'.

ICT-randvoorwaarden en financiën

Het nieuwe waterschap scoort op de financiële bouwsteen een voldoende. Aandachtspunten zijn het onderscheiden van de innovatieve kosten en de kosten voor het op orde houden van de basis IT. Tevens hebben wij begrepen dat de laatste jaren een verschuiving is ontstaan in het type kosten waarbij steeds meer sprake is van outsourcing van ICT in plaats van het in eigen beheer hebben/nemen. Dit leidt tot een verschuiving van de aanschaf en onderhoud van hardware en personele kosten naar licenties en kosten aan derde partijen.

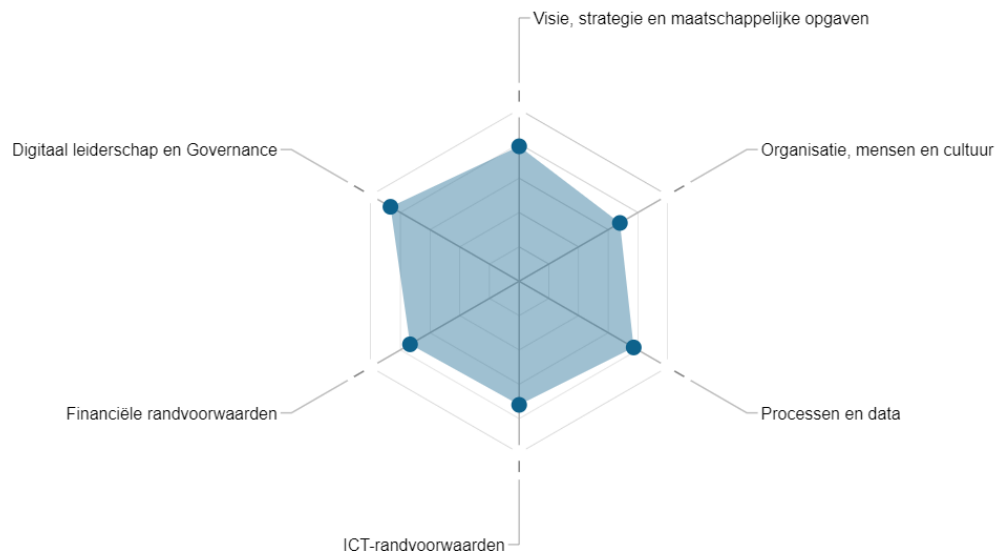
De kosten voor digitalisering en ICT zullen de komende jaren alleen maar toenemen dat is naar onze mening een onomkeerbaar proces. Op basis van een grove inschatting van de managers van het cluster informatie, Data & Monitoring zal de komende vijf jaar zo'n 25% tot 50% meer uitgegeven gaan worden aan de digitalisering en de digitale bestuurskracht van het nieuwe waterschap. De uitdaging is de toenemende uitgaven zodanig in te zetten dat waterschappen de voordelen van de digitalisering, innovatie en het data-gedreven werken kunnen benutten. Dan is dit geen steeds hoger wordende kostenpost maar een bewuste investering in een betere digitale sturing en beheersing van de organisatie. Wij hebben begrepen dat bij het nieuwe waterschap de huidige investeringen momenteel afdoende zijn om de ICT-projecten te bekostigen. Wel verwachten wij zoals genoemd een toename van de benodigde investeringen, gelet op de razendsnelle ontwikkelingen in de markt. Daarom adviseren wij om zoveel als mogelijk de komende jaren rekening te houden met deze verwachte toename van investeringen.

2.3 Digitale Bestuurskracht (3/3)

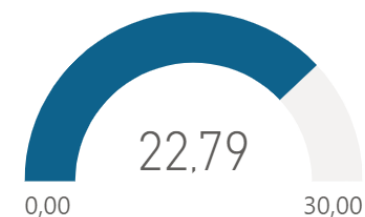
Resultaten Basisscan
Digitale Bestuurskracht

Verdeling punten over bouwstenen

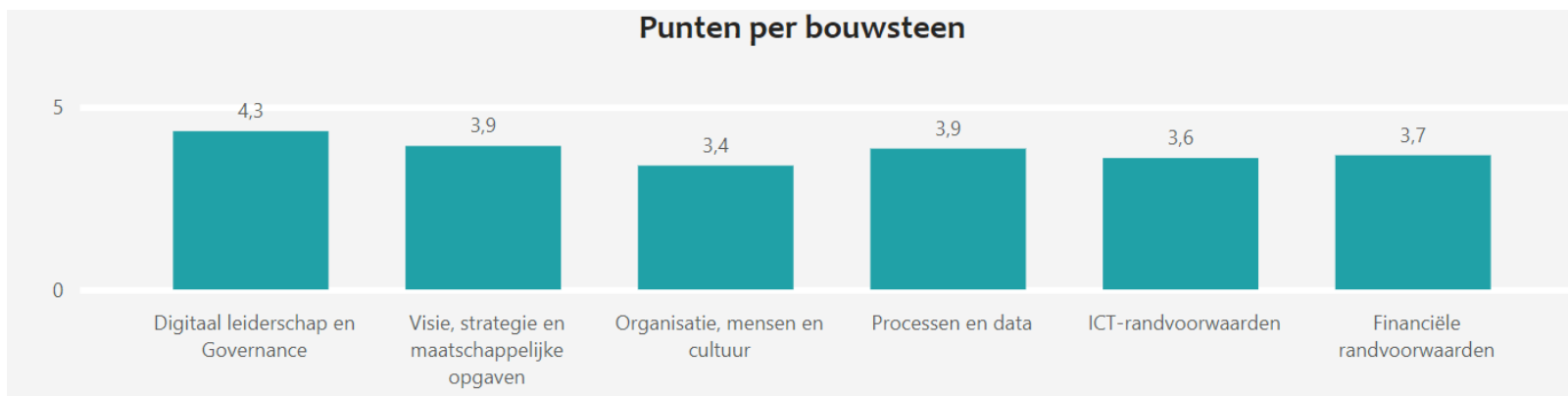
● Punten per bouwsteen

Totaal aantal punten

Punten per bouwsteen

Impact wijziging afschrijvingsmethodiek

Tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur de dato 21 december 2022 is het geactualiseerde financiële beleid vastgesteld. Hiermee is het voorstel tot het wijzigen van de afschrijvingsmethodiek ook vastgesteld. Vóór 2023 werd als volgt afgeschreven: indien een actief voor 1 juli in gebruik werd genomen werd over het gehele jaar afgeschreven. Indien een actief na 30 juni in gebruik werd genomen werd niet meer afgeschreven in het betreffende jaar.

Voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole ontvangen wij graag een position paper die ingaat op de volgende punten:

- Voldoet de wijziging aan de vereisten van het BBVW;
- Financiële impact van deze wijziging op de jaarrekeningposten waar deze wijziging betrekking op heeft;
- Hoe deze impact zich verhoudt tot de begrotingsrechtmatigheid.

Wij adviseren u om deze wijziging van de afschrijvingsmethodiek transparant te rapporteren in de jaarstukken 2023.

3. Bevindingen significante processen

- 3.1 Onze controle nog transparanter
- 3.2 Effectiviteit processen
- 3.3 Overige bevindingen

Belangrijkste aandachtspunten:

- ▶ Management override of controls
- ▶ Ongeautoriseerde handelingen in Coda
- ▶ Asset management
- ▶ EU-aanbestedingen

Onze inschatting van de belangrijkste aandachtspunten

In het kader van de controle van de jaarrekening 2023 en onze aanpak hebben wij een zogenaamde initiële risico-inschatting gemaakt. Voor de controle van de jaarrekening 2023 van Waterschapsbedrijf Limburg zien wij de volgende aandachtspunten:

- ▶ *Management override of controls*
In onze controlestandaarden wordt expliciet ‘management override of controls’ als belangrijk aandachtspunt benoemd. Management override of controls houdt in dat het management of andere sleutelfunctionarissen zich in de unieke positie bevinden dat zij, gezien hun positie binnen de organisatie, vastgestelde procedures of autorisaties kunnen omzeilen of doorbreken. Als accountant dienen wij in onze werkzaamheden specifiek aandacht hieraan te besteden. Wij zijn van mening dat de mogelijkheden om buiten de getroffen interne beheersmaatregelen invloed uit te oefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde cijfers beperkt zijn binnen Waterschapsbedrijf Limburg. Deze mening is voor boekjaar 2023 nog versterkt door de aanvullende interne beheersingsmaatregel die getroffen is ten aanzien van de controle van de memoriaalboekingen. Het verrichten van een onjuiste/fictieve memoriaalboeking in de laatste maand van een tussentijdse rapportageperiode of het boekjaar dan wel bij het opstellen van de tussentijdse rapportage of de jaarrekening zien wij als enige mogelijkheid. Derhalve controleren wij deze memoriaalboekingen in detail.
- ▶ *Ongeautoriseerde handelingen in Coda (financieel systeem)*
De logische toegangsbeveiliging dient goed te zijn ingericht ter voorkoming dat functionarissen meer bevoegdheden hebben dan noodzakelijk vanuit hun functie. Te ruime bevoegdheden kunnen ertoe leiden dat functionarissen handelingen verrichten die zij gezien hun functie niet mogen verrichten met eventuele omvangrijke gevolgen. Tijdens onze controle beoordelen wij de opzet en het bestaan van de logische toegangsbeveiliging van Coda en controleren wij of handelingen door de juiste functionarissen zijn verricht. Onze focus ligt hierbij op de juiste autorisatie van inkoopfacturen en IBAN-wijzigingen. Wij zien dit als de voornaamste handelingen die uw functionarissen ongeautoriseerd zouden kunnen verrichten.
- ▶ *Asset management (vaste activa)*
Het Waterschapsbedrijf heeft diverse assets met verschillende risicoprofielen. Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij specifiek aandacht voor de juistheid en volledigheid van de bestaande assets, de technische en economische levensduur hiervan en de toekomstige investerings- en onderhoudsopgave in relatie tot de waardering van deze assets.
- ▶ *Naleving Europese aanbestedingsregels*
Middels een inkoopanalyse controleren wij de aanbesteding van de lasten in 2023 waarbij wij middels een kritische deelwaarneming in combinatie met een steekproef vaststellen of de Europese aanbestedingsregels zijn nageleefd. Op basis van gesprekken gevoerd tijdens de interim-controle verwachten wij dat voor boekjaar 2023 alle onrechtmatigheden zijn opgelost.

▶ Uitgaande geldbeweging

▶ *Uitgaande geldbeweging*

Ten aanzien van de uitgaande geldbeweging voeren wij specifieke controlewerkzaamheden uit op de betalingen onder de € 2.500. Deze werkzaamheden zijn gebaseerd op de bevinding dat er twee personen binnen de organisatie een zelfstandige betaalbevoegdheid hebben om betalingen te verrichten tot dit bedrag. Op basis van inlichtingen hebben wij vernomen dat van deze bevoegdheid weinig tot geen gebruik wordt gemaakt. Middels bovengenoemde werkzaamheden bevestigen wij deze inlichting.

Belangrijkste processen

Onze inschatting van de belangrijkste processen

In het kader van onze controle hebben wij de volgende processen onderkend en beoordeeld:

- ▶ het planning-en-controlproces (incl. memorialen);
- ▶ het inkoop- en betalingsproces;
- ▶ het proces aanbestedingen;
- ▶ het personeelsproces;
- ▶ het proces voorraadbeheer;
- ▶ het proces goederen en diensten aan derden;
- ▶ het proces omtrent IT/automatisering.

Natuurlijk zijn er meerdere processen te onderkennen, ook met financiële gevolgen. Voorbeelden zijn het proces t.a.v. verbonden partijen, overige opbrengsten en diverse kleine processen. Op basis van onze ervaring, de kwaliteit en omvang van deze processen en om efficiency redenen hebben wij deze echter niet procesmatig/systeemgericht getoetst, maar zullen wij (achteraf) gegevensgerichte werkzaamheden uitvoeren in de vorm van steekproeven/deelwaarnemingen, cijferanalyses, verbandscontroles etc. Bij de voorbereiding van de jaarrekeningcontrole maken wij, evenals voorgaande jaren, afspraken over de resterende werkzaamheden, aanpak en de hiervoor benodigde informatie.

Per proces toetsen wij:

- ▶ CTFS
- ▶ AO/IB
- ▶ IT-maatregelen
- ▶ VIC

Onze controleaanpak bij Waterschapsbedrijf Limburg is overwegend gegevensgericht

IT Beheersing

Onze controleaanpak

In onze controleaanpak is de insteek, daar waar mogelijk, te steunen op de interne beheersing in uw belangrijkste processen. Dit noemen wij een systeemgerichte aanpak, waarbij wij kunnen steunen op toereikende beheersmaatregelen in uw processen en IT-systemen. Voor elk proces beoordelen wij de volgende onderdelen:

- ▶ **Controle technische functiescheiding (CTFS):** Is binnen de belangrijkste processen sprake van voldoende functiescheiding?
- ▶ **AO/IB:** Is sprake van een toereikende administratieve organisatie met toereikende interne beheersmaatregelen?
- ▶ **IT-maatregelen:** Is sprake van toereikende IT-beheersmaatregelen om een betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen?
- ▶ **VIC:** Heeft de verbijzonderde interne controle (VIC) de interne beheersmaatregelen getoetst?

Indien al deze vragen positief kunnen worden beantwoord, is de organisatie optimaal in control en kunnen ook wij gebruik maken van de interne beheersing. De vaak tijdrovende en gedetailleerde gegevensgerichte werkzaamheden (die ook nog eens achteraf plaatsvinden), kunnen dan beperkt blijven tot een minimum.

Indien wij deze vragen niet geheel positief kunnen beantwoorden met als gevolg dat we niet op uw interne beheersing kunnen steunen, betekent dit niet dat de organisatie niet in control is, maar wel dat de interne beheersmaatregelen niet altijd aantoonbaar in de processen en IT-systemen (zie ook hoofdstuk 4) zijn verankerd conform de daaraan te stellen eisen vanuit onze accountantscontrole. Het gevolg hiervan is dat wij in onze controleaanpak een overwegend gegevensgerichte, in plaats van een systeemgerichte, aanpak zullen hanteren. Volledigheidshalve melden we hier dat dit, evenals voorgaand jaar, de ongewijzigde situatie is voor uw Waterschapsbedrijf. Dit komt ook overeen met het totaalbeeld waar we in hoofdstuk 3.2 over rapporteren.

IT-beheersing

Ingevolge artikel 2:393, lid 4 BW, dient de accountant in zijn verslag aandacht te besteden aan de bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de beoordeling van de automatiseringsomgeving wat betreft de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij benadrukken dat onze jaarrekeningcontrole gericht is op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of onderdelen daarvan. De IT-auditwerkzaamheden zijn geïntegreerd in de controleaanpak van de jaarrekening.

Het inzicht in de betrouwbare werking van ICT-systemen en applicaties en het gebruik daarvan door de organisatie, vormen een onderdeel van de kwaliteit van de interne beheersing en de administratieve organisatie. Algemene IT-beheersmaatregelen rond uw kritieke systemen leveren daarnaast een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking.

De bevindingen hieromtrent zijn nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.

3.2 Effectiviteit processen

PROCES	CTFS	OPZET AO/IB	IT	T.O.V. 2022	CONCLUSIE T.A.V. DE CONTROLEAANPAK
Planning & Control (incl. memorialen)	●	●	●	↑	Er is blijvend sprake van een adequaat functionerende planning-en-controlcyclus (begroting, tussentijdse rapportages en jaarrekening). In 2023 heeft de organisatie de interne controleomgeving ten aanzien van de memoriaalboekingen verbeterd door afdeling control hier een periodieke controle op te laten uitvoeren. In lijn met voorgaand jaar verwachten wij van de organisatie bij aanvang van de jaarrekeningcontrole een integrale analyse en steekproef-controle op de memoriaalboekingen.
Inkoop- en betalingsproces	●	●	●	→	Op basis van de door ons verkregen informatie is het proces niet significant veranderd. Verder is sprake van ontoereikende IT-beheersmaatregelen (logische toegangsbeveiliging; periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties) om een betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen (zie hoofdstuk 4.2 in deze managementletter).
Aanbestedingen	●	●	●	→	Proces is onveranderd. De zichtbare tussentijdse monitoring van eventuele (wezenlijke) wijzigingen van de opdracht in relatie tot naleving van de Europese aanbestedingsregels is een blijvend aandachtspunt. De inkoopanalyse met betrekking tot de aanbestedingsrechtmatigheid vindt conform planning begin 2024 plaats voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole.
Personeel	●	●	●	→	Proces is onveranderd. Weliswaar is de applicatie veranderd maar de processtappen zijn veelal gelijk gebleven. Binnen het proces is sprake van interne beheersmaatregelen. Deze maatregelen worden echter niet altijd toereikend (aantoonbaar) genoeg vastgelegd waardoor achteraf niet toetsbaar is of controlemaatregelen zijn uitgevoerd en hoe deze zijn uitgevoerd.
Voorraadbeheer	●	●	n.v.t.	→	Proces is onveranderd. De laatste voorraadinventarisatie van het huidige boekjaar vindt conform planning plaats op 22 december 2023 en zullen wij evenals voorgaande jaren bijwonen. Wij hebben hier reeds met uw organisatie procedurele en praktische afspraken over gemaakt.
Goederen en diensten aan derden	●	●	●	→	Proces is onveranderd. Binnen het proces is sprake van interne beheersmaatregelen. Deze zijn toereikend om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen door middel van detailwerkzaamheden tijdens de jaarrekeningcontrole.
ICT/automatisering	Zie hoofdstuk 4.1 tot en met 4.3 in deze managementletter.				

● ontoereikend ● toereikend, met aanbevelingen ● adequaat

→ geen verandering ten opzichte van voorgaand jaar ↑ verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar

Bestuurlijke afspraak

Weerstandsvermogen

Bestuurlijk is afgesproken dat Waterschapsbedrijf Limburg, uitgezonderd de risicoreserve, geen algemene reserve aanhoudt. Positieve jaarrekeningresultaten worden afgestort naar Waterschap Limburg en negatieve jaarrekeningresultaten worden aangezuiverd door Waterschap Limburg. Waterschapsbedrijf Limburg beschikt dus niet, uitgezonderd de risicoreserve, over financiële buffers om onverwachte tegenvallers in een lopend boekjaar op te kunnen vangen. De risicoreserve kan alleen bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat met instemming van het algemeen bestuur worden aangewend.

De feitelijke hoogte van de risicoreserve bedraagt € 0 bij aanvang boekjaar 2023 en is bij de vaststelling van de jaarrekening 2022 volledig aangewend ter dekking van het negatief resultaat 2022. Dit betekent dat Waterschapsbedrijf Limburg geen enkele reserve meer heeft om mogelijke financiële risico's zelfstandig op te kunnen vangen.

Uw directierapportage 2^e kwartaal 2023 laat een budgetoverschrijding zien van € 7,9 miljoen. Dit negatief resultaat is hoger dan verwacht en geprognoseerd in uw vorige directierapportage over het 1^e kwartaal 2023. Net als in de directierapportage 1^e kwartaal 2023 wordt in de directierapportage 2^e kwartaal 2023 wederom een winstwaarschuwing afgegeven inzake de verwachte kostenoverschrijdingen in 2023. Voor een groot deel is aanvullend budget gevraagd in de MJR 2024-20233 en begroting 2024 echter nog niet voorzien in het budget 2023.

Noodzakelijke
aanzuivering verwacht;
negatief eigen
vermogen 2023

4. Bevindingen IT-beheer

4.1 IT-beheer

4.2 Bevindingen IT-beheer | Coda

4.3 Actuele IT- ontwikkelingen en onze natuurlijke adviesrol

Wij beoordelen de betrouwbaarheid en continuïteit IT voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening

IT-audit algemeen

In het kader van de jaarrekeningcontrole is een IT-audit uitgevoerd. De IT-audit is primair gericht op de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking ten behoeve van de totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat de uitkomsten van de IT-audit geïnterpreteerd moeten worden met de uitkomsten van de andere werkzaamheden van de accountant en de IT-audit zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Het inzicht in de betrouwbare werking van ICT-systemen en applicaties en het gebruik daarvan door Waterschapsbedrijf Limburg, vormen een onderdeel van de kwaliteit van de interne beheersing en de administratieve organisatie. Algemene IT-beheersmaatregelen (hierna: IT General Controls) rond uw kritieke systemen leveren daarnaast onder meer een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen en het beperken van de impact op de gegevensverwerking.

De bevindingen zoals gerapporteerd in deze managementletter zijn gericht geweest op het beoordelen van de opzet en het vaststellen van het bestaan van algemene IT-beheersmaatregelen voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole. Wij hebben in samenwerking met onze IT-auditors deze maatregelen beoordeeld om de impact van de risico's vanuit IT te kunnen vaststellen voor die systemen en applicaties die gekoppeld zijn aan de voor ons relevante processen en posten.

Op het moment dat de intern getroffen IT General Controls rondom de applicaties in scope niet (bewijsbaar) voldoende aanwezig zijn, dan heeft dit mogelijk invloed op interne beheersingsmaatregelen in de applicaties en rapportages vanuit de applicaties. De impact van de bevindingen met betrekking tot de IT General Controls zal bij de betreffende processen worden behandeld.

Toelichting status IT General Controls

Het hierna opgenomen schema bevat een weergave van de status van de opzet en het bestaan van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte IT General Controls in het huidig jaar en in voorgaand jaar binnen Coda. Onze relevante bevindingen met betrekking tot de IT General Controls en overige IT-gerelateerde bevindingen treft u hierna en in de bijlage aan.

Youforce

In het kader van onze risico-analyse hebben wij de opzet van de General IT Controls voor de applicatie Youforce getoetst. Deze toetsing hebben wij uitgevoerd op basis van een interview met de verantwoordelijke medewerkers binnen uw organisatie. Wij hebben geconstateerd dat de opzet van de General IT Controls voor de applicatie Youforce in voldoende mate effectief zijn. Graag willen wij u adviseren om periodiek een review uit te voeren op de actualiteit en juistheid van de rollen en rechten van de gebruikers binnen uw organisatie. Op deze manier kunnen mogelijke risico's op het gebied van informatiebeveiliging vroegtijdig worden opgespoord en verholpen. Daarnaast raden wij aan om jaarlijks een assurance rapportage bij de software leverancier (bijvoorbeeld een ISAE 3402 type II) op te vragen en deze te beoordelen. Dit geeft u een goed beeld van de beheersmaatregelen die uw dienstverlener heeft getroffen en of deze voldoen aan de gestelde eisen op het gebied van informatiebeveiliging.

Beoordeelde systemen:
Youforce en Coda

Logische toegangs-
beveiliging nog niet
toereikend

PROCES	2023	2022	KORTE OMSCHRIJVING BEVINDINGEN
Logische toegangsbeveiliging			
1. Procedure autorisatiebeheer	●	●	De organisatie beschikt, in tegenstelling tot in boekjaar 2022, over een autorisatiematrix voor het toekennen of wijzigen van autorisaties. Echter hebben vastgesteld dat het gebruik van deze autorisatiematrix niet consistent is toegepast gedurende het boekjaar.
2. Periodieke controle op toegang en juistheid ingerichte autorisaties	●	●	Geen relevante tekortkomingen geïdentificeerd.
3. Identificatie van gebruikers voor toegang tot applicaties	●	●	Geen relevante tekortkomingen geïdentificeerd.
4. Authenticatie	●	●	Geen relevante tekortkomingen geïdentificeerd.
5. Administrator- en superuser-accounts	●	●	Geen relevante tekortkomingen geïdentificeerd.
6. Database toegang	●	○	Geen relevante tekortkomingen geïdentificeerd.

● onvoldoende ● verbeterpunten ● voldoende ● geen waarneming ○ niet onderzocht

Verhoogde aandacht voor cybersecurity bij management en de toezichthouder

Ransomware kan de bedrijfscontinuïteit in gevaar brengen

Veranderingen in het digitale domein vragen van uw organisatie dat cybersecurity risico's periodiek worden geëvalueerd om vast te stellen of deze voldoende worden geadresseerd

Informatiebeveiliging en cybersecurity

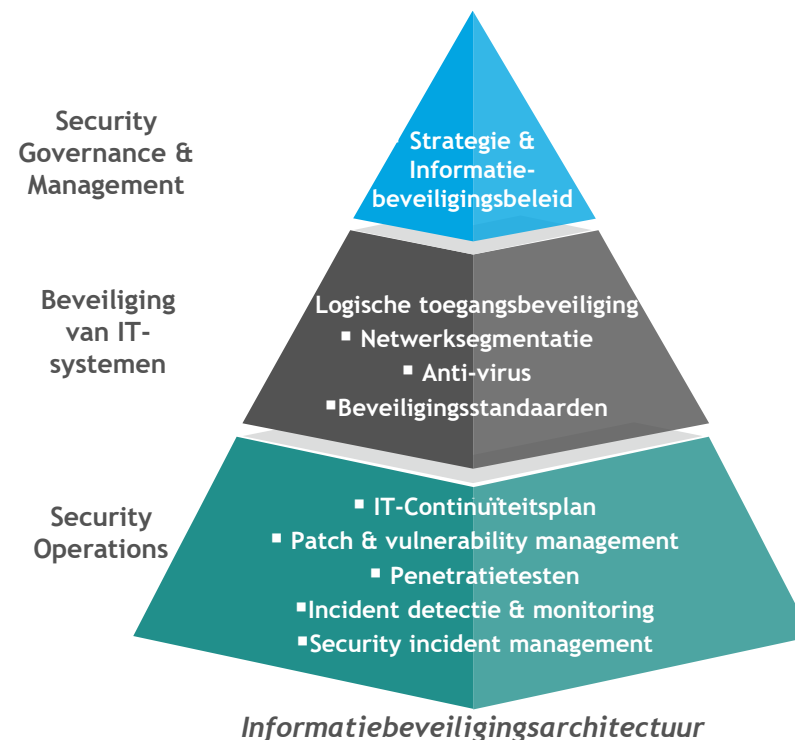
Net als in onze managementletter 2022 attenderen wij u graag op het onderwerp cybersecurity. Afgelopen jaren is er meer en meer aandacht voor cybersecurity risico's ontstaan, mede door verhoogde (media)aandacht voor cybersecurity incidenten. Deze toegenomen aandacht voor cybersecurity risico's leeft bij zowel management, toezichthouders als ook het maatschappelijk verkeer. Organisaties zijn in sterke en toenemende mate afhankelijk van de continuïteit van IT-systemen. Zelfs zodanig dat bij het uitvallen of gijzeling (via ransomware) van de IT-systemen de bedrijfscontinuïteit geraakt kan worden. Dit kan daarmee een continuïteitsrisico in het kader van de jaarrekening met zich meebrengen.

Daarnaast is het van belang om te voldoen aan de aanstaande (vanaf 17 oktober 2024) Europese richtlijn NIS 2 (Netwerk- en Informatiesystemen 2) voor cybersecurity. Ook kan een cybersecurity incident leiden tot ongeautoriseerde toegang tot gevoelige gegevens waardoor er niet voldaan wordt aan de privacywetgeving (AVG).

Een cybersecurity incident, een incident als gevolg van activiteiten/ calamiteiten in het cyberdomein (digitale domein) kan resulteren in:

- ▶ Verstoringen in bedrijfsvoering (en daarmee eventueel continuïteit);
- ▶ Datalekken door ongeautoriseerde toegang tot gegevens;
- ▶ Fraude (beïnvloeding/manipulatie van gegevens);
- ▶ Aanzienlijke reputatieschade;
- ▶ Diefstal.

Mede als gevolg van de snelheid waarmee het digitale (cyber)domein zich ontwikkelt is het zeer belangrijk om continu en grondig te evalueren of cybersecurity risico's nog passend (juist en volledig) worden geadresseerd. Wij adviseren u periodiek veranderingen in dreigingen of kwetsbaarheden te identificeren en de effectiviteit van getroffen maatregelen te toetsen.

Tijdens de IT-audit hebben we de getroffen maatregelen met betrekking tot informatiebeveiliging en cybersecurity geïnterviewd en bewijsstukken geïnspecteerd. Ons totaal beeld is dat Waterschapsbedrijf Limburg voldoende aandacht besteedt aan mogelijke cybergerelateerde risico's en hiervoor de nodige maatregelen heeft getroffen. Hieronder hebben wij een opsomming gemaakt van maatregelen die wij hebben besproken met Waterschapsbedrijf Limburg:

- ▶ Een weergave van het IT-landschap is opgezet waarmee de kritieke systemen (kroonjuwelen) binnen de organisatie zijn geïdentificeerd;
- ▶ Een specifiek belegde CISO functie binnen de organisatie die tevens verantwoording draagt voor het stimuleren van het beveiligingsbewustzijn;
- ▶ Een informatiebeveiligingsbeleid waarin onder anderen aandacht wordt besteed aan fysieke en logische toegangsbeheer;
- ▶ De organisatie heeft de beschikking over een business continuity plan;
- ▶ Een PDCA-cyclus waarin aandacht wordt besteed aan onder anderen incidenten en geplande verbetermaatregelen;
- ▶ Hierbij wordt gebruik gemaakt van het aanwezige incidentenregister en het Information Security Management System (ISMS);
- ▶ Periodieke risicoanalyses die tevens als input dienen voor het periodiek herzien van het informatiebeveiligingsbeleid;
- ▶ In 2023 is een pentest uitgevoerd door een externe partij;
- ▶ Tweemaal per jaar worden er phishing campagnes gehouden en worden er awareness trainingen aangeboden aan de medewerkers. De voortgang hiervan wordt bewaakt door de CISO.

5. Vooruitblik jaarrekening 2023

5.1 Vooruitblik jaarrekening 2023

Gemaakte afspraken voor jaarrekeningcontrole 2023

Net als voorgaand jaar hebben wij afgesproken om (ruim) voorafgaand aan de accountantscontrole een scan uit te voeren op het (digitale) jaarrekeningdossier ter beoordeling of de opgevraagde controledocumentatie is opgeleverd en een goede basis biedt voor de aanvang van onze werkzaamheden.

Wij onderkennen de volgende aandachtspunten voor de jaarrekeningcontrole 2023:

- ▶ Zichtbare follow-up van de bevindingen en aanbevelingen uit deze managementletter (hoofdstuk 2 tot en met 4);
- ▶ Aanlevering van een volledige (concept)jaarrekening welke reeds intern is getoetst op de naleving van het BBVW;
- ▶ Aanlevering van een kwalitatief en kwantitatief goed balansdossier waarop intern een zichtbare 'kwaliteitscheck' is verricht;
- ▶ Aanlevering van een position paper met vertaling van de impact van de wijziging van de afschrijvingsmethodiek op de jaarrekening 2023;
- ▶ Aanlevering van de lijstwerken t.b.v. het maken van selecties in week 4 van 2024;
- ▶ Aanlevering van de spendanalyse over de gehele vierjaarsperiode 2020-2023 met een interne toetsing op de naleving van de Europese aanbestedingsregels. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de aandachtspunten uit de notitie 'Uitvoering van controle op aanbestedingsrechtmatigheid bij jaarrekeningcontrole van decentrale overheden' van de NBA-SDO;
- ▶ Zichtbare kritische check op de geactiveerde kosten in projecten (naleving van het BBVW en de interne beleidsnota activa). We hebben diverse malen gesproken over het wel of niet activeren van kosten in projecten. De stelregel is als volgt: kosten alleen activeren indien de plannen betreffende het actief waarvoor de kosten worden gemaakt al redelijk omlijnd zijn, de plannen uitvoerbaar zijn en de kosten zijn in te schatten. Daarnaast moet het daadwerkelijk om kosten gaan voor voorbereiding van een investering. Kosten voor een beleidsdocument mogen niet worden geactiveerd;
- ▶ Aanlevering van de WNT-verantwoording en onderliggende brondocumentatie;
- ▶ Aanlevering van standaardbankverklaringen en advocatenbrieven per 31-12-2023;
- ▶ Aanlevering van de 'tax letter' waarin de relevante informatie rondom de fiscaliteiten (Vpb, btw en LB) wordt vermeld. Wij zullen u hiervoor de template nog aanreiken. Dit kan op eenzelfde wijze als voorgaand jaar.

Het is van belang dat uw organisatie stuurt op een tijdige realisatie van bovengenoemde afspraken. Dit komt ten goede aan de efficiëntie van het jaarrekeningproces en de jaarrekeningcontrole.

Bijlagen

A [Detailbevindingen IT-beheer](#)

A. Detailbevindingen IT-beheer

Bevinding 1:	PROCEDURE AUTORISATIEBEHEER - INDIENST	KANS: gemiddeld
Jaar van constatering	2022	IMPACT: gemiddeld
Onze bevinding/ constatering	De organisatie beschikt over formele SoD-posities inzake de applicaties CODA met daarin een functies-rollen-rechtenoverzicht zodat functiescheidingsprincipes inzichtelijk zijn. Echter hebben wij geconstateerd dat deze normpositie niet gedurende het hele boekjaar is toegepast. Om te zorgen dat deze maatregelen effectief zijn is het van belang dat deze consistent worden toegepast.	
Risico/Gevolg	Als gevolg van de tekortkomingen met betrekking tot autorisatiebeheer bestaat het risico dat de toekenning van rechten niet in lijn is met de organisatorische rollen en functies van medewerkers waarmee zij beschikking kunnen krijgen over ruimere autorisaties dan noodzakelijk voor uitoefening van hun functie, dan wel beoogde functiescheiding kunnen doorbreken.	
Ons advies	Wij adviseren de opgestelde normpositie consistent te handhaven.	

Bevinding 2:	PROCEDURE AUTORISATIEBEHEER - UITDIENST	KANS: gemiddeld
Jaar van constatering	2022	IMPACT: gemiddeld
Onze bevinding/ constatering	Wij hebben vastgesteld dat autorisaties niet in alle gevallen tijdig worden ingetrokken na uitdiensttreding.	
Risico/Gevolg	Als gevolg van de tekortkomingen met betrekking tot autorisatiebeheer bestaat het risico dat gebruikers onterecht toegang behouden tot CODA, waardoor zij mogelijk ongeautoriseerde handelingen kunnen uitvoeren of de beoogde functiescheiding kunnen doorbreken.	
Ons advies	Wij adviseren om een proces in te richten dat zorg draagt voor het tijdig blokkeren van gebruikersaccounts wanneer medewerkers uit dienst treden.	

bdo.nl